

Prikaz

Lloyd Pettiford, David Harding: *Terorizam – novi svjetski rat*

Mozaik knjiga, Zagreb, 2005., 199 str.

Knjiga *Terorizam – novi svjetski rat* nudi aktualan pogled na fenomen terorizma i ulogu koju on igra u suvremenome društvu. Napisana na temelju opsežnih istraživanja, sveobuhvatna i pouzdana, knjiga donosi i opširne prikaze glavnih terorističkih skupina i pojedinaca. Knjiga nudi i zapanjujuća predviđanja budućeg razvoja terorizma i njegova utjecaja na Zapadni svijet.

U uvodnom poglavlju, autori Lloyd Pettiford i David Harding upoznaju čitatelje s pojmom terorizma. Definiraju terorizam kao hotimično nasilje nad (nedužnim) civilima, no naglašavaju kako terorizam nije moguće samo tako izjednačiti sa svime što usmrćuje ili je loše. U prilog tome iznose i parafrazu: "Netko tko je za jedne terorist, za druge je borac za slobodu", oko koje je koncipirana cijela knjiga.

Nakon uvodnih razmatranja autora, kronološki je prikazana povijest terorizma, čije prapočetke nalazimo sedamdesetih godina n.e. kod vjerskih sekta aktivnih u proturimskoj borbi zelota u Palestini. Početke suvremenog značenja riječi terorizam nalazimo u Francuskoj revoluciji i jakobinskoj Vladavini terora (1792-1794.), no sve do početka 20. stoljeća terorizam je izolirana pojava koja se lako guši, i tek pojavom demokracije dolazi do njegovog razvoja. Od početka 20. stoljeća pa negdje do šezdesetih godina terorizam je ponajprije rezervat nacionalističko-separatističkih pokreta, te se tek sedamdesetih godina javlja u obliku kakvog ga poznajemo danas.

U sljedećem poglavlju pod nazivom "Terorističke skupine" autori daju pregled najznačajnijih terorističkih organizacija i osoba na svijetu. Pettiford i Harding upozoravaju na iskrivljenu medijsku sliku koja prikazuje da je terorizam najvećim dijelom koncentriran u jednome dijelu svijeta, te da ima jedan cilj – suprotstavljanje Zapadu. Terorističke organizacije javljaju se širom zemaljske kugle s različitim ciljevima za koji se bore. U knjizi su objašnjene organizacije poput Al-Quaide, Islamskog pokreta otpora Hamas, Hezbollaha, Tamilskih tigrova, Abu Syyafa, ETA-e, IRA-e, Afričkog nacionalnog kongresa (ANC) Nelsona Mandele, te druge manje terorističke skupine. Ukratko je opisana povijest pojedinih terorističkih grupa, njihovi vođe, načini financiranja, te uzroci i ciljevi borbe.

U četvrtom poglavlju opisani su najpoznatiji teroristički napadi širom svijeta, počevši od ubojstva izraelskih sportaša na Olimpijadi u Münchenu 1972. g. pa sve do bombaškog napada na noćni klub na Baliu u listopadu 2002. godine. Osim službenih verzija Zapada, daje se uvid i u drugu stranu, takozvane "teorije zavjere". Poseban naglasak stavljen je na teroristički na-

pad na Svjetski trgovački centar 11. 9. 2001. godine, za kojeg autori iznose "teoriju zavjere" da je napad izveden uz pomoć i na inicijativu rukovodećih ljudi SAD-a. Kao razlog navode to što su SAD time dobile mogućnost legitimnog udara na Afganistan, a samim time i zauzimanje područja bogatih naftom.

U sljedećem poglavlju autori se bave pitanjem državnog terorizma koji se često naziva i protuterorizmom, jer se opravdava djelovanjem na strani dobra u borbi protiv zla. Kao najbolji primjer državnog terorizma navode se postupci zemalja koje često koriste, financiraju ili potiču primjenu terorističkih metoda u državnim i međunarodnim okvirima, radi promicanja vlastitih ciljeva ili da bi vlastiti narod prisilile da u unutrašnjopolitičkim okvirima živi u strahu i teroru. Navode se slučajevi staljinističkog SSSR-a, nacističke Njemačke, SAD-a u Hladnom ratu, Kambodže u vrijeme Pola Pota, primjeri terorizma "pod pokroviteljstvom SAD-a" u Nikaragvi, Salvadoru i Gvatemali, pa sve do slučajeva na Kosovu, Izraelu, Palestini, Iraku.

"Možemo li uistinu ispraviti nepravdu koja se dogodila u zgradama Svjetskog trgovačkog centra tako što ćemo ubiti još više ljudi u Afganistanu, Iraku i tko zna gdje još, ili će se krug smrti samo proširiti" – pitaju se autori. "Tko ima pravo ubijati nedužne ljude; ako to ne smiju činiti teroristi, zašto smije SAD" – zaključuju na kraju poglavlja.

U poglavlju naziva "Terorizam i budućnost" autori navode statistike o godišnjem povećanju broja terorističkih akcija, a samim time i mogućnosti novih udara. Ono što autore zabrinjava je razvoj oružja za masovno uništenje, s kojim su terorističke grupe dobile mogućnost djelovanja biološkim, kemijskim, pa i nuklearnim sredstvima. Objašnjen je i pojam cyber-terorizma (napada uz pomoć računalnih sustava) te pojam eko-terorizma (izvodi se u ime zaštite okoliša), a raspravlja se i o nužnosti poboljšanja protuterorističkih obavještajnih djelatnosti.

U završnom dijelu knjige Pettiford i Harding iznose nekoliko zaključaka o terorizmu. "Teroristi su potpuno uvjereni u svoje ciljeve, i to toliko da im na putu do njihova ostvarenja, ne smije stajati baš ništa, pa ni najveći oblici zla i nasilja" – pišu autori te ističu da ako rat protiv terorizma znači borbu zlom protiv zla, tada mu je neuspjeh zajamčen. Kao potvrdu tome navode brojku od 2,5 milijuna mrtvih u borbi protiv terorizma nasuprot nekoliko tisuća u samim terorističkim napadima. Zaključuju da se terorizam ne može iskorijeniti nasiljem jer to izaziva još veće reakcije, već treba proniknuti u srž problema, uzroke takvog ponašanja, te pobijediti zahvaljujući snazi primjera i argumentacije, a ne oružja.

Terorizam – novi svjetski rat zanimljivo je djelo jer na sažet i koristan način čitatelja upoznaje sa osnovama terorizma, njegovom povijesti, razlozima i perspektivama. Posebno su zanimljive "teorije zavjere" u terorističkim napadima, a autori iznose i mnoštvo dosad nepoznatih činjenica. Tijekom čitanja povremeno se stječe dojam da su autori pristrani, ne u tolikoj mjeri da opravdavaju terorizam, već da vode protuameričku, odnosno "protubushovsku" politiku. Knjigu se može preporučiti ljudima koje zanima međunarodna

politika, ali i širem čitateljstvu. Zbog jednostavnog i zanimljivog načina pisanja, bez kompliciranih stručnih izraza, lako se mogu spoznati brojne stvari iz međunarodne politike, pogotovo problem terorizma.

Karlo Ledinski